

Izraelské střípky – 6.

Kouzlo pouště a pustina, která se mění v sad

Ať už k Jeruzalému, který leží na horském plató ve výšce asi 750-800 metrech nad hladinou Středozemního moře, vystupujete ze západu či z východu (v mém případě šlo vždy „o výstup“ pomocí autobusu), stoupáte přes hřebeny nehostinných judských hor. Až na výjimky osad, jsou povětšinou pusté – tedy alespoň v těch místech, kde jsem se pohyboval. Přesto se Izraelci postupně pokouší poušť proměnit v zahradu. Takovou, která tu kdysi byla před „válkami židovskými“ (v prvním a druhém století n.l.), kdy zemi nelítostně plundrovali Římané.

V samotném Jeruzalémě objevíte v oknech truhlíky s květinami. A na veřejných místech, kde je to jen trochu možné, palmy a kolem jejich pat malé květinové záhonky.

V severní oblasti Jeruzaléma u *Giv'at Ze'ev* (tedy po našem: u Vlčí hory), kde jsou neobsazená sporná území, je možno zahlédnout hájky jakéhosi nízkého porostu. Potěšilo mě, že kousek od jednoho takového hájku jsem dokonce narazil na úly místního včelaře. V obydlené části jsou pak u každého rodinného domku minizahrádky s trsem trávy a několika keři či stromy.

Západně od této oblasti se nacházejí klikaté zářezy svahů *Ajalonského údolí* (to je to údolí, kterým po úbočí hory *Gibeon* do Judských hor stoupal Jozue se svými bojovníky). Tyto svahy po čáře terénních vrstevnic přehrazují kamenné zídky, případně trsy nízkých keříků a rostlin. Je to nejen zábrana proti korozi svahů, ale snad i jakási příprava pro zasazení dalších rostlin v budoucnu.

Na západ od nového Jeruzaléma, kde vyrůstají další sídliště, se hodně dbá o zeleň. Když naopak klesáte východním směrem k Mrtvému moři, nejprve k Jerichu a pak dále na jih, jedete pustinou. Nicméně i v této na první pohled neutěšené krajině potkáváte háje palem, nejčastěji datlových. Staré háje, které jsou postupně káceny, jsou nahrazovány novými. Tam, kde je k dispozici voda, pěstují Izraelci květiny, keříky, stromy, krom toho vytvářejí i pítka pro zpěvné ptactvo, které se, kupodivu, na okraji pouště vyskytuje.

Nicméně u *Kumránu*, na *Masadě*, či v ústí *Ejn Gedí* si najednou uvědomíte, že jste ve skutečné poušti. Ne té písečné s dunovými přesypy v barvách okru či žlutě, kterou pro nás představuje Sahara, nýbrž šedožluté, místy šedookrové či šedohnědé, kamenité, bohatě strukturované, pokryté vrstvou jemného prachu z rozdroleného kamení. Přesto tato poušť není fádni a hraje mnoha odstíny. Jednotlivé kameny, skály, skalní štíty a hřebeny ostře kontrastují proti modré obloze zalité sluncem. Máte pocit, že jste se ocitli na okraji jakéhosi obřího kamenolomu. Dýchne na vás žár rozpáleného kamení, rozlehlost a pustota místa, pocit osamění...

To, že se vám na boty a dolní lemy nohavic neustále lepí jemný prach, si většinou uvědomíte až po návratu z túry. Teprve při zouvání vám dojde, proč k orientální pohostinnosti patřilo omývání nohou. Nebyl to žádný rozmar či náboženský rituál, nýbrž obyčejná nutnost.

Judská poušť je, jak jsem se od přátel dozvěděl, nebezpečným místem. Ještě v nedávné minulosti se prý stávalo se, že někdo opustil stezku a nikdo ho už nenašel. Velmi nebezpečný je prý pohyb v hlubokých vádí v období dešťů. To se vyprahlé koryto, které je zařízené do okolních svahů, může během několika minut proměnit ve řvoucí třímetrovou stěnu vody a kamení. Ta se pak nezadržitelně řítí úzkým, svahy vymezeným prostorem a strhává a drtí vše, co jí stojí v cestě. Pravděpodobněji však zažijete dehydrataci organismu, když po několik hodin zapomenete doplňovat tekutiny. Při čtyřiceti stupních, prahnoucím slunci a za vydatné pomoci jižního suchého větru není ani divu. Byli jsme důrazně nabádáni k tomu, abychom si obličej a odkryté části těla dobře chránili krémem proti slunečnímu svitu a abychom sebou neustále měli láhev s pitím a dbali o její pravidelné doplňování tam, kde byla k dispozici voda.

Největším zázrakem pouště jsou ale rostliny – keře a květiny, které po většinu roku vypadají mrtvé, uschlé, vysušené, zmařené. Zaprší-li, pak vše prý ožije, vykvete, zahýří barvami, aby se vše znovu obalilo jemným prachem a vzalo na sebe podobu suchého kamenitého království. K mé lítosti jsem se na poušť dostal právě jenom v tom suchém období...

Petr Plaňanský